

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

European Bank
for Reconstruction and Development

Conferința Națională

„Fructele și pomușoarele în Moldova,
eficiență în producere și marketing”

Analiza lanțului valoric al mărului, căpșunei și zmeurei

Dr., Andrei Zbancă

Prezentarea va fi axată pe analiza următoarelor subiecte ale eficienței și dezvoltarea lanțului valoric al sectorului de fructe din Republica Moldova și anume:

1. Analiza eficienței economice la înființarea plantațiilor de mere și arbuști fructiferi cu aplicarea diferitor sisteme de întreținere
2. Analiza lanțului valoric pentru mere, căpșun și zmeură

Analiza punctelor slabe în sectorul merelor și pomușoarelor, care pot deveni oportunități în cazul implementării lor

- Cooperarea fermierilor în dezvoltarea lanțului valoric este slab dezvoltată, ceea ce împiedică dezvoltarea promovarea investițiilor în operații post-recoltare. Doar 30% din volumul merelor sunt păstrate în frigider și comercializate în lunile reci ale anului la plus valoare, iar în cazul pomușoarelor și mai dificil
- Dotarea insuficientă a frigiderelelor cu tunele de pre-răcire și linii de ambalare nu ne permite să îmbunătățim marketingul fructelor și să ne poziționăm către nișa de comercializare cu prețuri mai avantajoase
- Diversificarea piețelor de desfacere. Legături slabe cu potențiale piețe alternative. Cultura comunicării, necunoașterea limbilor de circulație internațională
- Lipsa sistemelor de trasabilitate și numărul extrem de mic de certificări internaționale ale producătorilor / exportatorilor (GlobalGAP, ISO 22000, HACCP)
- Dificultatea de mobilizare a loturilor omogene de fructe pentru export în baza de contracte de livrare de lungă durată
- Managementul exportului și logistica este defectuoasă în cazul exportului pe noi piețe.

Analiza eficienței economice la producerea merelor în dependență de sistemele de întreținere a plantațiilor

Principalii indicatori economici	UM	Analiza eficienței producerii merelor în dependență de sisteme de întreținere a livezilor de mere			
		Sistem extensiv MM-106	Sistem semi-intensiv M-26	Sistem intensiv M-9	Sistem intensiv M-19 + plasă anti-grindină
Recolta planificată la o unitate de suprafață	kg/ha	25,000	41,176	54,286	60,317
Bugetul investițiilor la crearea plantației	lei	135,425	193,927	580,046	903,011
Subvenții posibile de obținut	lei	7,000	23,000	96,700	176,700
Venituri din vânzări (cifra de afaceri)	lei	102,500	189,412	367,786	408,651
Costuri vanzarilor	lei	59,686	88,165	138,437	162,121
Profit brut anual	lei	42,814	101,247	229,349	246,530
Rentabilitate economică (venituri obținute la 1 leu de costuri)	%	171.7	214.8	265.7	252.1
Rentabilitatea economică (profituri obținute la 1 leu de costuri)	%	71.7	114.8	165.7	152.1
Flux monetar la sfârșitul anului - disponibilitatea de bani	lei	51,693	121,574	291,886	324,317
Cost unitar	lei / kg	2.39	2.14	2.55	2.69
Preț mediu de comercializare	lei / kg	4.10	4.60	6.78	6.78
Profitul brut (marja brută) al producției	lei / kg	1.71	2.46	4.22	4.09
Termen de recuperare a investițiilor (ani de fructificare)	ani	3.0	1.7	1.8	2.9
Termen de recuperare a investițiilor (ani de la plantare)	ani	9.0	6.7	5.8	6.9

Important!

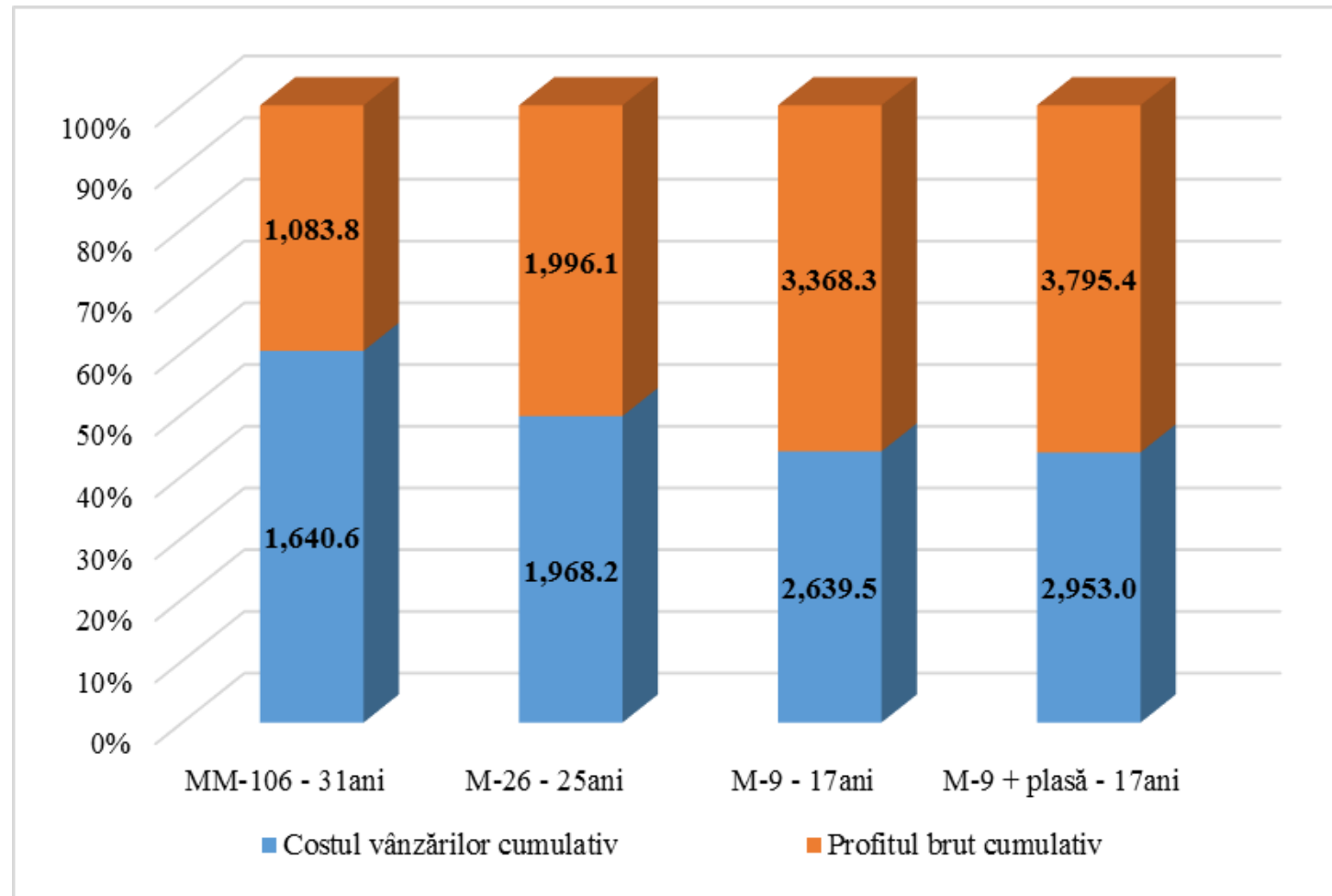
Sistemele intensive de întreținere a livezilor de mere permit de a obține o eficiență economică mai înaltă și asigură o producție de fructe competitivă, care permite de a concura cu merele autohtone pe piețele regionale de comercializare.

Productivitatea în livezile intensive permite de a obține recolte de mere scontate, de calitate și cu costuri unitare acceptabile pentru comercializare, iar nivelul de rentabilitate este mult mai mare.

Analiza eficienței economice a sistemelor de întreținere a livezilor de mere pentru perioada utilă de exploatare

Principalii indicatori economici	UM	Analiza eficienței sistemelor de întreținere a livezilor de mere pentru perioada utilă de exploatare			
		Sistem extensiv MM-106	Sistem semi-intensiv M-26	Sistem intensiv M-9	Sistem intensiv M-19 + plasă anti-grindină
Schema de plantare	m	4 X 3	4 X 1.7	3 X 0.9	3 X 0.9
Densitatea pomilor la un hectar	pomi	833	1,471	3,175	3,175
Valoarea investițiilor la înființarea unui hectar de livadă	lei	135,425	193,927	580,046	903,011
Perioada utilă de exploatare (de la plantare până la defrișare)	ani	31	25	18	18
Venitul din vânzări cumulative pentru toată perioada de exploatare	lei	2,724,341	3,964,275	6,007,792	6,748,398
Costul vânzărilor cumulative pentru toată perioada de exploatare	lei	1,640,558	1,968,195	2,639,499	2,953,032
Profitul brut cumulativ pentru toată perioada de exploatare	lei	1,083,784	1,996,080	3,368,293	3,795,366
Rentabilitatea economică (profituri obținute la 1 leu de costuri)	%	66.1%	101.4%	127.6%	128.5%
Profitul brut cumulativ în mediu obținut la 1 an de exploatare	lei	34,961	79,843	187,127	210,854

Analiza eficienței economice a sistemelor de întreținere a livezilor de mere pentru perioada utilă de exploatare (în baza structurii veniturilor din vânzări)

Important!

Pentru perioada utilă de exploatare a livezilor de mere sistemele intensive permit de a obține o eficiență economică mai înaltă și sunt net superioare după competitivitatea oferită în comparație cu sistemele extensive.

În majoritatea cazurilor pe fermieri îi sperie investițiile mari din start la înființarea livezilor de mere intensive și perioada mai mică de exploatare.

Dar aceste aspecte nu sunt argumentate, deoarece indicii economici cumulativi pentru perioada utilă de exploatare, ceea ce se constată din figură.

Practic de 4 ori este mai mare profitul și dacă analizăm perioada de exploatare în cazul livezilor intensive mai reușim un ciclu complet de producere (plantare și întreținere nou).

Analiza investițiilor și eficienței economice a producerii pomuşoarelor pentru perioada utilă de exploatare

Nr.	Specificarea culturi și tehnologiei de cultivare aplicate	Perioada de exploatare, ani	Termen recuperare investiții de la plantare, ani	Recolta la hectar, t/ha	Numarul de plante la hectar plante	Investiția necesară, lei/ha	Subvenții posibile de obținut, lei/ha	Indici de bază pentru perioada de fructificare a plantației, lei				Rentabilitatea economică cumulativ, %
								Costuri vânzărilor cumulativ	Venituri din vânzări cumulativ	Profit brut (marja brută) cumulativ	Profit brut cumulativ în mediu pe an de exploatare	
1	Căpșun anual	1	0.95	29.59	51,020	231,611	64,000	376,374.4	674,693.9	362,319.5	362,319.5	96.3%
2	Căpșun multianual	3	2.91	22.96	51,020	293,649	64,000	838,034.6	1,435,115.8	597,081.2	199,027.1	71.2%
3	Căpșun - spațiu protejat	3	3.95	29.44	55,556	2,187,678	762,167	1,117,475.5	2,903,500.4	1,786,024.9	595,341.6	159.8%
4	Zmeur sezonier	9	2.46	12.00	10,000	125,888	72,000	796,664.4	2,115,786.9	1,319,122.5	146,569.2	165.6%
5	Zmeur remontant	9	2.34	14.00	10,000	133,741	72,000	920,195.7	2,868,620.9	1,948,425.2	216,491.7	211.7%
6	Mur	14	2.88	13.33	2,667	220,033	70,667	1,496,698.8	3,906,949.6	2,410,250.8	172,160.8	161.0%
7	Coacăz negru	15	3.03	10.00	5,000	156,923	40,667	1,322,771.4	3,146,823.8	1,824,052.4	121,603.5	137.9%
8	Coacăz roșu	20	3.00	12.80	4,000	137,618	40,667	1,793,264.5	4,065,746.3	2,272,481.8	113,624.1	126.7%
9	Agriș	18	3.97	12.80	4,000	177,986	40,667	1,847,005.5	4,405,466.7	2,558,461.1	142,136.7	138.5%
10	Scoruş negru (aronia)	25	3.69	14.44	2,222	153,290	39,333	2,104,981.3	6,963,917.4	4,685,995.3	187,439.8	222.6%
11	Cătină albă	26	3.92	11.43	2,286	160,589	29,333	1,892,708.6	4,021,979.7	2,129,271.2	81,895.0	112.5%
12	Afin	25	7.36	6.00	2,222	855,165	60,000	3,356,390.4	9,924,261.7	6,567,871.3	262,714.9	195.7%
13	Goji	10	3.27	8.33	3,333	579,264	12,000	2,128,046.2	5,456,880.6	3,328,834.4	332,883.4	156.4%
14	Corn	25	4.01	15.56	2,222	147,377	9,333	2,114,188.9	5,264,487.5	3,014,987.7	120,599.5	142.6%
15	Măceș	25	4.59	5.80	2,222	107,682	9,333	1,501,104.4	3,012,639.7	1,552,886.7	62,115.5	103.4%

Analiza clusterelor lanțului valoric pentru mere comercializate în supermarket din Republica Moldova și alte piețe

Specificare	Analiza lanțului valoric la comercializare a merelor pe piețele regionale							
	Romania		Egipt		India		Moldova	
	Eur/kg	%	Eur/kg	%	Eur/kg	%	Eur/kg	%
Preț supermarket	0.431	40.0%	0.426	30.0%	0.485	30.0%	0.141	20.0%
Prețul de intrare supermarket	0.187	17.4%	0.622	43.8%	0.755	46.7%	0.021	2.9%
Preț comerț din Moldova	0.246	22.9%	0.250	17.6%	0.250	15.4%	0.330	46.7%
Prețul fructelor din câmp cu TVA	0.213	19.7%	0.123	8.6%	0.127	7.9%	0.215	30.4%
Preț final supermarket, euro/kg	1.078	100.0%	1.421	100.0%	1.616	100.0%	0.706	100.0%
Preț final din depozit frigorific, euro/kg	0.459	42.6%	0.372	26.2%	0.376	23.3%	0.545	77.1%

Concluzii:

- Piața autohtonă de comercializare a merelor se consideră neesențială, dar nu trebuie neglijată, deoarece oferă o rentabilitate avantajoasă și managementul comerțului intern este mult mai simplu (nu sunt proceduri de export și costuri adiționale aferente exportului).
- Piața de comercializare a merelor în Uniunea Europeană este una cu o putere de cumpărare înaltă, concurența este pronunțată, unde consumul de mere nu are tendințe de creștere. Acordul de Liber Schimb prevede regim preferențial al comerțului, unde pentru mere putem export până la 40 mii tone fără taxe, dar este foarte dificil de concurat (piața este supra-saturată cu mere).
- Piețele de comercializare a merelor în Egipt și India sunt cele de alternativă, unde consumul are tendințe de creștere și putem integra volumele de export în baza acestor tendințe pozitive de creștere a consumului de mere. Guvernul trebuia să faciliteze diversificarea piețelor prin negocierea Acordurilor de Liber Schimb pentru un regim preferențial al comerțului (în prezent taxele vamale nu permit să avem avantaje competitive cu alți operatori de pe aceste piețe).

Analiza clusterelor lanțului valoric pentru mere comercializate în supermarket din Federația Rusă

Specificare	Analiza lanțului valoric la comercializarea merelor pe piața din Federația Rusă									
	01 aug - 30 oct		1 noi - 31 dec		01 jan - 31 mar		1 apr - 30 mai		01 jun - 31 jul	
	Eur/kg	%	Eur/kg	%	Eur/kg	%	Eur/kg	%	Eur/kg	%
Preț supermarket	0.245	25.0%	0.287	25.0%	0.337	25.0%	0.354	25.0%	0.356	25.0%
Prețul de intrare supermarket	0.474	48.4%	0.483	42.1%	0.494	36.7%	0.498	35.2%	0.498	35.0%
Preț comerț din Moldova	0.100	10.3%	0.192	16.7%	0.312	23.2%	0.348	24.6%	0.358	25.1%
Prețul fructelor din câmp cu TVA	0.160	16.3%	0.185	16.2%	0.203	15.1%	0.215	15.2%	0.212	14.9%
Preț final supermarket, euro/kg	0.978	100.0%	1.148	100.0%	1.346	100.0%	1.415	100.0%	1.424	100.0%
Preț final din depozit frigorific, euro/kg	0.260	26.6%	0.378	32.9%	0.515	38.3%	0.563	39.8%	0.570	40.0%

Concluzii:

- Piața de comercializare a merelor în Federația Rusă este una cu un potențial mare și care se dezvoltă în continuă (în special asigurarea producerii merelor în FR), dar este dificilă și deseori politizată reieșind din embargourile frecvente impuse pentru limitarea RM prin pârghii economice.
- Practic nu putem concura cu producția autohtonă de mere din FR pentru perioada August – Octombrie. În restul timpului anului oferă o rentabilitate avantajoasă, unde nișa de piață este în special pentru lunile Noiembrie – Iunie. Taxa vamală percepută de FR nu permite de a concura și scumpește merele considerabil.
- Antreprenorii ce dezvoltă business integrat (producere și păstrarea în frigider) vor obține un preț mediu de comercializare de 0.66 Euro/kg (sezon recoltare în masă) și de 0.37-0.57 Euro/kg (sezon rece), ceea ce este destul de avantajos.

Analiza clusterelor lanțului valoric pentru căpșună comercializată în supermarket din Republica Moldova și alte piețe

Specificare	Analiza lanțului valoric la comercializare a căpșunelor pe piețele regionale					
	Rusia		UE		Moldova	
	Eur/kg	%	Eur/kg	%	Eur/kg	%
Preț supermarket	0.857	30.0%	1.088	40.0%	0.345	20.0%
Prețul de intrare supermarket	0.453	15.8%	0.257	9.5%	0.026	1.5%
Preț comerț din Moldova	0.393	13.8%	0.393	14.4%	0.330	19.2%
Prețul fructelor din câmp cu TVA	1.154	40.4%	0.982	36.1%	1.022	59.3%
Preț final supermarket, euro/kg	2.857	100.0%	2.721	100.0%	1.723	100.0%
Preț final din depozit frigorific, euro/kg	1.547	54.2%	1.375	50.5%	1.353	78.5%

Concluzii:

- Piața autohtonă de comercializare a căpșunelor este neesențială și trebuie menținută, deoarece oferă o rentabilitate avantajoasă și managementul comerțului intern este mult mai simplu (nu sunt proceduri de export și costuri adiționale aferente exportului).
- Piața de comercializare a căpșunelor în Uniunea Europeană este una cu o putere de cumpărare înaltă, concurența persistă, consumul de pomușoare are tendințe de creștere. UE este o piață strategică pentru comercializarea de pomușoare și trebuie explorată în cazul unui marketing competitiv.
- Piața de comercializare a căpșunelor în Federația Rusă este una cu un potențial mare și care se dezvoltă în continuă, dar este dificilă și deseori politizată reieșind din embargourile frecvente impuse pentru limitarea RM prin pârghii economice.

Analiza clusterelor lanțului valoric pentru zmeură comercializată în supermarket din Republica Moldova și alte piețe

Specificare	Analiza lanțului valoric la comercializare a zmeurei pe piețele regionale					
	Rusia		UE		Moldova	
	Eur/kg	%	Eur/kg	%	Eur/kg	%
Preț supermarket	0.937	30.0%	1.316	40.0%	0.357	20.0%
Prețul de intrare supermarket	0.468	15.0%	0.296	9.0%	0.026	1.4%
Preț comerț din Moldova	0.386	12.4%	0.386	11.7%	0.288	16.1%
Prețul fructelor din câmp cu TVA	1.333	42.7%	1.292	39.3%	1.113	62.4%
Preț final supermarket, euro/kg	3.125	100.0%	3.290	100.0%	1.783	100.0%
Preț final din depozit frigorific, euro/kg	1.719	55.0%	1.678	51.0%	1.401	78.6%

Concluzii:

- Piața autohtonă de comercializare a zmeurei este limitată dar trebuie să fim prezenți și să o dezvoltăm, deoarece oferă o rentabilitate avantajoasă și managementul comerțului intern este mult mai simplu (nu sunt proceduri de export și costul adiționale aferente exportului).
- Piața de comercializare a zmeurei în Uniunea Europeană este una strategică și cu o puterea de cumpărare înaltă, concurența persistă, consumul de pomușoare are tendințe de creștere.
- Piața de comercializare a zmeurei în Federația Rusă este una cu un potențial mare și care se dezvoltă în continuă, dar este dificilă și deseori politizată reieșind din embargourile frecvente impuse pentru limitarea RM prin pârgii economice.

Recomandări practice pentru îmbunătățirea dezvoltării lanțului valoric pentru mere și pomușoare:

- Businessul integrat cu fructe ne demonstrează că în cazul Republicii Moldova performanța producătorilor poate avea loc numai prin asociere profesională și comercială
- Statul, împreună cu donatorii, intermediarii și producătorii de fructe, urmează să elaboreze și să implementeze un program de măsuri menit să creeze condiții favorabile pentru asocierea producătorilor în cooperative și grupuri de marketing, care ar avea un sistem de impozitare, un cadru de suport instituțional și economic speciale în primii 5-10 ani de activitate
- Asociațiile profesionale din ramura producerii fructelor trebuie să asigure un circuit informațional adecvat producătorilor și să ofere informații operaționale privind situația reală din ramură și piețe regionale

Recomandări practice pentru îmbunătățirea dezvoltării lanțului valoric pentru mere și pomușoare:

- Producătorii de fructe recunosc importanța standardelor și intenționează să implementeze în viitorul apropiat. Potrivit lor, standardele de calitate devine o necesitate critică în contextul cerințelor generale de trasabilitate, care țin nu doar de piețele exigente ale UE, dar și de segmentul de top al piețelor CSI.
- Aplicarea modelului lanțului valoric în determinarea competitivității întreprinderilor agricole din sectorul fructelor al Republicii Moldova, ce va permite evidențierea rolului fiecărei verigi al lanțului valoric în sporirea competitivității întreprinderilor din cadrul lui
- Crearea fondului pentru competitivitate suplinit cu mijloace bănești din contul defalcării unui procent din suma totală a exporturilor de producție de fructe, mijloacele financiare acumulate de orientat prioritar spre dezvoltarea competitivității sectorului dat și asigurarea durabilității lui.